Samenvatting van Tekst 18: Homo Religiosus – Het Christendom

Tekst 18 biedt een omvattende theologische synthese van de dragende ideeën van het christendom. Aan de hand van Bijbelse grondbegrippen zoals het dynamistische koppel 'vlees en geest', de individualisering van het verbond, de gelaagdheid van de Sheol en de verrijzenis van het fijnstoffelijke en geestelijke lichaam, schetst de tekst het wezen van het christelijke geloof.

Het christelijke leven vindt zijn fundament in de Heilige Drie-eenheid
In de Vader, Zoon en Heilige Geest, die via het volhardende gebed intiem nabij is. Het Bijbelse denken wordt vanaf Genesis 6:3 beheerst door het dynamistische basiskoppel 'vlees' versus 'geest'. 'Geest' staat voor de onuitputtelijke goddelijke levenskracht (dunamis), terwijl 'vlees' verwijst naar een verzwakt, primitief of door zonde en immoreel gedrag neergehaald energieniveau. De mens hoort Gods stem via het geweten en de innerlijke ingevingen, waarin de Decaloog (Tien Geboden) de beslissende ethische norm vormt die verlaging tot het vlees voorkomt.

De enige Schepper-God (Elohim) onderscheidt zich absoluut van geschapen hogere wezens, engelen en afgoden. Deze wezens worden aangeduid als 'elementen van de wereld' (tronen, heerschappijen, machten), waaraan de wereldlijke structuren onderworpen zijn. Jezus Christus is als medeschepper deelachtig geworden aan het vlees, stierf naar het vlees en verrees naar de geest om deze wereldse machten te ontwapenen. In de heilsgeschiedenis leidt het verval tot het vlees - zoals bij de seksuele vermenging met gevallen engelen (nefilim) in de dagen van Noach of de brutale sodomie in Sodom ten tijde van Lot - tot het terugtrekken van Gods geest en de ondergang door de natuurelementen. Wie zaait in het vlees oogst verderf en vervalt tot de Sheol (onderwereld), terwijl wie zaait in de geest het eeuwige leven ontvangt.

2. Naar een Nieuw Verbond en individuele verantwoordelijkheid
Het vleselijke bestaan manifesteert zich in demonische hinderpalen, heidense vruchtbaarheidsriten (zoals de Baäl-verering te Sittim) en de dwalingen van valse leraars. Volgens Jezus in Lukas 17 herhaalt de geschiedenis der mensheid tot aan de komst van de Mensenzoon de dynamiek van Noach en Lot, waarin de meerderheid opgaat in wereldse zucht. Christus is echter ter helle neergedaald om ook aan de geesten uit de dagen van Noach de heilsboodschap te verkondigen.

Waar het Oude Verbond steunde op maatschappelijke en genealogische tussenpersonen (priesters, profeten, Schriftgeleerden) en erfschuld, luidt het Nieuwe Verbond (Jeremia 31:31vv, Ezechiël 36:26vv, Joël 3:1) een

godsdienstige revolutie in. God vergeeft de zonden, schrijft Zijn wet rechtstreeks in het hart van de mens en giet Zijn Geest uit over alle vlees.

Ezechiël 18 benadrukt daarbij de individuele verantwoordelijkheid: de zoon draagt de schuld van de vader niet; wie zondigt zal sterven, maar wie zich bekeert en gewetensvol leeft volgens de Decaloog blijft behouden. Omdat er ook leugengeesten bestaan die dwalende mensenzielen misleiden (zoals bij koning Achab in 1 Koningen 22), is het maken van het onderscheid tussen de geesten noodzakelijk.

3. Godsopenbaring, de Goede Herder en het Doopsel

God openbaart verborgen hartenwensen en onbewuste schuld via dromen, nachtelijke visioenen, ziekte en de ontmoeting met gezanten of profeten (Elia, Daniël, Jezus). Lijden en beproevingen fungeren vaak als louterende ingrepen waarin engelen als bemiddelaars herstel bewerken. In Johannes 10 stelt Jezus Zich voor als de Goede Herder wiens schapen Zijn stem kennen en volgen, in tegenstelling tot de duivel die vanaf het begin een leugenaar en mensendoder is.

Het gebed vormt de intieme dialoog waarin de Heilige Geest de menselijke zwakheid bijstaat (“Abba, Vader”), wat essentieel is in tijden van toenemende geloofsafval en de opkomst van de antichrist. Het doopsel (Johannes 3, Romeinen 6) bewerkt de principiële overgang van de biologische geboorte in het vlees naar de wedergeboorte uit water en Geest.

4. Leven, dood, Eucharistie en de Sheol

Het mysterie van Christus bevrijdt de gelovige van bij wet verplichtte spijsvoorschriften en van de geesten van de onderwereld. In de Eucharistie (Lukas 22, 1 Korintiërs 11) stelt Jezus het offer van Zijn lichaam en bloed tegenwoordig als het Nieuwe Verbond. Het waardig nuttigen van de Eucharistie schenkt goddelijke levenskracht en eeuwig leven, terwijl onwaardig nuttigen leidt tot een opvoedend Godsoordeel in de vorm van ziekte of zwakheid.

De Bijbel ontleedt de gelaagdheid van de Sheol (onderwereld): de bovenste laag omvat juridische en wereldse machtsstructuren, terwijl de diepste laag (Abaddon) gekenmerkt wordt door totale duisternis en energetische uitputting.

Aardse hoogmoed en goddeloze rijkdom - zoals verbeeld in de waanzin van Nabuchodonosor (Daniël 4) en het heiligschennende feest van Balthazar (Daniël 5) - leiden onvermijdelijk tot de val naar deze onderwereld. Dat de doden in de Sheol niet zomaar verdwenen zijn, blijkt uit 1 Samuël 28, waar koning Saül de dodenoproepster van En-Dor raadpleegt en de schim van Samuël uit de aarde laat opstijgen om de ondergang van de koning aan te kondigen.

5. Verrijzenis, fijnstoffelijke lichamen en de individualisering

De verrijzenisgedachte is reeds aanwezig in het Oude Testament, maar 1 Korintiërs 15 verduidelijkt dat het Oude Verbond een 'psychische' verrijzenis (van de ziel) kende, terwijl Christus de 'spirituele' verrijzenis in de Geest schenkt. Het heilige bezit een transitieve, fijnstoffelijke energie die bescherming of heiliging vraagt tegenover het profane (zoals bij de priesterkledij in Ezechiël 44).

Naast het vleselijke en het verheerlijkte geestelijke lichaam kent de Schrift het fijnstoffelijke of subtiele lichaam. Het verrezen lichaam van Jezus kan door gesloten deuren dringen, zich materialiseren en weer fijnstoffelijk worden, terwijl er genezende kracht (dunamis) uit Zijn kleed stroomt. Niettegenstaande deze goddelijke kracht stuit Jezus op de menselijke 'rots van ongeloof'.

Ten slotte voltrekt het Nieuwe Verbond de individualisering van de religie (Jeremia 31, Ezechiël 18 & 36, Joël 3). Tussenpersonen verliezen hun exclusieve rol: de gelovige treedt rechtstreeks, innerlijk en individueel in Gods intimiteit.